

Pregó de les Fires i Festes de la Santa Creu - Figueres, 2010

Il·lustríssim senyor alcalde, autoritats consistorials i governamentals, ciutadans de Figueres, amics, convidats, companys, coneguts, saludats, visitants, passavolants, turistes.

En primer lloc, he d'agrair a l'Ajuntament que m'hagi donat l'oportunitat de pronunciar aquest pregó, sobretot perquè sóc aquí per haver escrit una novel·la, i no pas per sortir habitualment en un programa de televisió.

Pronunciar un pregó pot semblar senzill, i potser ho és per la gent que s'ha preparat durant tota la vida per fer-ho, de vegades al llarg de generacions i generacions, amb tots els avantatges genètics que comporta una llarga especialització. Però a mi em ve molt de nou. La bibliografia que he consultat sobre el pregó estableix que cal esmentar alguna anècdota local, que s'espera que el pregoner fomenti l'autoestima col·lectiva, que inclogui alguna crítica benèvola, alguna citació d'un poeta local i que resulta pràcticament obligat acabar convidant tothom a participar amb entusiasme en la festa. Aquesta part, la de l'entusiasme, és la que m'ha capficat més. Concretament, molts experts recomanen pronunciar amb alegria les paraules "gresca i xerinola". Bé, doncs ja les he dit. Ara comença el pregó.

Fins als disset anys, pràcticament no vaig sortir de Figueres. Viure a Figueres em semblava una cosa natural, un fenomen normal i corrent, que es donava per suposat, i del qual no calia ni parlar-ne. Ni era motiu d'orgull, ni em sabia greu. Els de Figueres érem els normals. Després hi havia els xaves i els gavatxos, que eren una gent més estranya, tenien uns costums exòtics i parlaven malament, sobretot els xaves. Però llavors vaig anar a estudiar a Barcelona. Va ser un gran canvi, perquè allà els barcelonins eren els normals, i jo era l'estrany. Jo era l'altre. Aquest descobriment va tenir una gran importància. El més curiós de tot és que, encara que a Figueres no suportàvem els de Barcelona, a Barcelona ser de Figueres es considerava de bon gust. Ser de Figueres quedava bé. Hi havia gent que, quan sabien que jo era de Figueres, em convidaven a un tallat o em regalaven tabac. Després vaig aprendre que hi havia una cosa que encara era millor que ser de Figueres, i era ser de l'Empordà. Si deia "Sóc de l'Empordà", sempre algú, encara que no el conegués de res, de seguida em convidava a dinar o a dormir. Era molt agradable.

Però els anys van anar passant, i jo vaig anar rumiant. Perquè, quan tornava a Figueres trobava que no n'hi havia per tant. Per mi, continuava sent una ciutat normal. La gent dels altres pobles i ciutats consideraven que, per una estranya casualitat, havien nascut en un indret bonic, adequat, civilitzat, envejable, o sigui, millor que tots els altres llocs del món. A Figueres, en canvi, era a l'inrevés. La majoria dels figuerencs eren molt crítics amb Figueres. Més que crítics, eren desconsiderats, de vegades grollers, fins i tot despietats. Quan parlava amb els meus amics figuerencs, resultava que la majoria tenien una visió molt i molt negativa de la ciutat. "És que no hi ha res", deien. "No s'hi pot fer res", deien. "És una ciutat morta", deien. "Aquí no ha passat res des de la República", deien. I es referien a la Primera República. A Figueres, tothom parlava malament de Figueres. Per mi, era normal. Homes i dones, grans i petits, intel·lectuals i pagesos, tots coincidien en el fet que Figueres no només no era perfecta, sinó que era un desastre, una ciutat infumable i ensopida, un indret maleït pels déus i castigat pel destí. De vegades, aquestes crítiques fluïen amb una enorme riquesa verbal, amb una

brillantor indiscutible, amb una energia grandiosa. Venia a ser com un subgènere literari. Tot això, per mi era normal. Va arribar un moment que ja ni m'hi fixava. Era el que havia conegut sempre. Canviava el govern, canviava l'ajuntament, canviava el sistema polític. Tant era. L'afició principal dels figuerencs continuava sent criticar Figueres. Era el caràcter de la ciutat; podríem dir-ne el figuerenquisme o, potser millor, la figueresa.

Però hi havia una excepció. Hi havia un oasi en aquell desert. Hi havia uns dies a l'any en què semblava que Figueres no només no estava malament, sinó que es convertia en una ciutat francament atractiva. Em refereixo als dies de les fires. Per les Fires i Festes de la Santa Creu, Figueres era la capital del món. Les parelles s'estimaven i procreaven. Els avis ramblejaven satisfets amb els nêts agafats de la mà. Els municipals es treien la gorra quan passaven davant de les flequeres més eixerides. Les noies es compraven vestits florejats, els nois s'asseien en una terrassa a menjar patates del xurrero, els nens jugaven a parar en qualsevol cantonada. Tothom semblava feliç, o si més no satisfet. Perquè no treballaven? No, no només per aquesta raó. Per les fires, s'experimentava un canvi profund en les ments dels figuerencs. És un fenomen que té, sens dubte, un interès científic. Algun antropòleg hi podria dedicar una tesi, o dues. Perquè aquell tarannà ferotgement autocrític, aquelles ganes de tocar allò que no sona, tota aquella passió autodestructiva pròpia del tarannà local, de la manera de ser de la ciutat, de la figueresa, durant les fires quedava aparcada. Llavors tothom deia que arribaven les millors atraccions, les millors vedets, els millors futbolistes, els millors trapezistes... Fins i tot la música dels autoxocs era sublim... És clar, entre poc i massa.

Calia ser foraster per adonar-se d'aquesta distància abismal entre la realitat i la manera figuerenca de veure-la. Vull aprofitar avui que sóc aquí dalt per llegir unes frases escrites per en Biel Matas Madison, al cel sigui, que va arribar a Figueres a finals de l'any 1976 procedent de Palma de Mallorca, i que va deixar la seva visió en forma de diari adolescent, el diari d'en Biel. Doncs bé: repassant aquest diari, salta a la vista que en Biel no estava gaire impressionat amb les fires i festes de la Santa Creu. En llegiré alguns fragments. Per exemple: “30 d'abril de 1977 (o sigui, fa exactament 33 anys). Al matí anem amb en Jordi al concurs de roses i a mirar maquinària agrícola. Senyors que duen americanes fosques que els han quedat petites caminen de manera solemne, les mans agafades darrere l'esquena. Tedi. (...) 1 de maig de 1977. Al vespre hem anat al circuit dels Arcs, al costat de l'aqüeducte del Castell. Hi feien una cursa de motocròs. Accidents interessants. 5 de maig de 1977. Què es pot esperar d'una ciutat que organitza un concurs de creus? 7 de maig de 1977. Les carrosses –uns embalums remolcats per tractors tot just camuflats, conduïts per homes amb cara de pomes agres- han voltat la Rambla molt a poc a poc. El més imponent eren les majorettes. N'hi havia de Marignane, de Narbona i del Casino Menestral. Una cosa bàrbara, amb faldilletes prisades, botes altes i un capell rematat amb una ploma, amb molta malícia.” Fins aquí el diari d'en Biel. Ja ho veieu, en aquest adolescent mallorquí l'únic que li interessa de les fires són les majorettes.

Arran del diari d'en Biel, se'm va acudir repassar el programa d'aquelles fires de 1977. Molts dels que som avui aquí ja érem vius, alguns fins i tot ens en recordem. No estem parlant del paleolític, però ho sembla. Per començar, aquest lloc on som no es deia “plaça de l'Ajuntament”, com podríem esperar, sinó “plaza del Generalísimo”. Llavors era normal. Repassem una mica el programa, a veure què hi trobem.

1 de maig de 1977. Gran cabalgata de los Artistas con la Banda de Cornetas y tambores del Centro de Instrucción de Reclutas número 9. En la Plaza de Toros, Gran Espectáculo Cómico-Taurino Musical “El Chino Torero con sus Enanitos Rejoneadores”.

7 de maig de 1977. En la Sala Don Quijote, Orquesta Internacional Miramar con la presentación del humorista Manolito Royo y la actuación de Luis Aguilé y su conjunto. Tant Manolito Royo com Luis Aguilé feien dues actuacions, una a les sis de la tarda i l'altra a dos quarts d'onze de la nit.

Aquest és el panorama. No era pas per tirar coets, certament. Però mirem-ho d'una altra forma. Fins i tot l'observador més pessimista ha de reconèixer que hem millorat. Avui ja no cal triar entre anar a veure els soldats tocant la trompeta a la plaza del Generalísimo, Luis Aguilé o El Chino Torero con sus Enanitos Rejoneadores. Avui l'oferta d'espectacles és més àmplia, més europea. Sempre trobarem figuerencs que es queixin, que remuguin, que critiquin amb furor o amb elegància. És normal. La nostra manera de ser, la figueresa, és així. Em limito a constatar que, si mirem enrere, no hem empitjorat. Ja és molt. Figuerencs i figuerenques, no he vingut pas a fer un pregó d'autoajuda ni a proclamar la República. Estic a punt d'acabar, però encara em falten dues parts imprescindibles en tot pregó: la citació del poeta local i la crida a celebrar la festa. És una part certament problemàtica. Doncs bé: estic satisfet perquè he trobat uns versos que recomanen a la gent que s'ho passin tan bé com puguin, o sigui que matarem dos ocells d'un tret. Són d'Anicet de Pagès, un figuerenc del segle dinou amb qui no m'uneix cap parentesc. Fan així:

Bevem i bevem sempre!
Si el cor inflat s'esbotza
I el cap ens salta a trossos,
Tal dia farà l'any.

Moltes gràcies.